

Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm

Remiss-PM

1. Regionledningskontorets förslag och motivering

1.1 Beskrivning

Promemoria angående förslag på hållbarhetsstrategi som ska gälla för Region Stockholms nämnder och bolag.

1.2 Sammanfattning

Hållbarhetsstrategin utgör en plattform för samlad styrning och vidareutveckling av Region Stockholms hållbarhetsarbete. Hållbarhetsstrategin utgår från hållbarhetspolicyn och anger prioriteringar under åren 2022–2027 för att nå önskat resultat.

Genom att arbeta i enlighet med policyn och strategin bidrar Region Stockholm till en hållbar organisation och verksamhet, **samt en hållbar utveckling i Stockholms län. Arbete i enlighet med hållbarhetsstrategin bidrar också till målen i FN:s Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet och till Regional utvecklingsplan för Stockholm, RUFSS 2050.**

Hållbarhetsområdet i Region Stockholm har tidigare styrts av ett flertal olika policyer, strategier och program för enskilda områden. **Hållbarhetsstrategin kommer att ersätta och konsolidera dessa styrdokument efter att beslut fattats om kompletterande riktlinje.**

Förslaget innebär, tillsammans med hållbarhetspolicyn, en förflyttning för Region Stockholms hållbarhetsarbete genom att Region Stockholm nu **tar ett helhetsperspektiv på hållbarhet där sociala, miljömässiga och ekonomiska frågor integreras med varandra.**

1.3 Bakgrund

1.3.1 Uppdrag

Regionfullmäktige gav i Budget 2019, LS 2017–1455, regionstyrelsen i uppdrag att ta fram en hållbarhetspolicy och en hållbarhetsstrategi för Region Stockholm. De ska möjliggöra ett sammanhållet arbete med Region Stockholms ambitioner när det gäller ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. De styrande dokumenten ska tydligt kopplas till aktuella regionala, nationella och globala mål som RUFSS 2050, FN:s Agenda 2030 och Parisavtalet samt utgå från regionfullmäktiges vision och mål som fastställs i budget. Hållbarhetsstrategin utgår från analys av

relevanta, regionala och globala hållbarhetsutmaningar med prioritering av områden där Region Stockholm har stor möjlighet att bidra.

Ett **förslag på hållbarhetspolicy**, (RS 2019-0857), har tagits fram och remissbehandlats under 2020 och **ska beslutas i regionfullmäktige i december 2021**. Detta förslag på hållbarhetsstrategi, (RS 2020-0779), är således den andra delen i budgetuppdraget från 2019 och ska också beslutas om i regionfullmäktige december 2021. I beslut om budget 2022, i november 2021, kommer långsiktiga mål för de **tre prioriterade områdena** i strategin att beslutas.

1.3.2 Arbetsmetod

Innehållet i hållbarhetsstrategin bygger på en analys av gapet mellan det önskade läge som beskrivs i hållbarhetspolicyn, och det nuläge som identifierats under år 2020. Analyser har också gjorts av hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030 och i vilken grad Region Stockholm, utifrån sina ansvarsområden, har möjlighet att aktivt bidra till målens uppfyllnad. Hållbarhetsstrategin visar sammantaget hur Region Stockholm kan bidra till hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet och till Regional utvecklingsplan för Stockholm, RUF5 2050.

Strategiförslaget har tagits fram med hänsyn till budget för Region Stockholm, integrerad ledning och styrning (ILS), aktuella hållbarhetsutmaningar som framkommit i gap-analyser, samt i dialog med Region Stockholms verksamheter och med utvalda externa intressenter. Prioriteringar och angreppssätt har diskuterats med en bred grupp av intressenter bestående av nätverk i Region Stockholm för miljö respektive social hållbarhet samt experter inom olika områden i Region Stockholms förvaltningar och bolag.

Information om strategin har getts på möten med den fackliga centrala samverkansgruppen, i samverkansråd med nationella minoriteter samt organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

Region Stockholms miljö- och hållbarhetsberedning har löpande informerats om ärendet under projektets gång.

1.3.3 Hantering av kompletterande och befintliga styrande dokument

Hållbarhetsstrategin är en del av den integrerade ledningen och styrningen i Region Stockholm och visar på inriktningen för hållbarhetsarbetet under dokumentets giltighetstid. Strategin stödjer och kompletterar även Region Stockholms styrande dokument inom andra områden, särskilt gällande folkhälsa, psykisk hälsa och välbefinnande, uppförandekod, medarbetare

och arbetsmiljö. Dessa frågor berör till stor del hållbarhetsområdet men beskrivs och utvecklas mer i andra styrande dokument.

Tillsammans med hållbarhetspolicyen kommer hållbarhetsstrategin att ersätta **Miljöprogram 2017–2021**, (LS 2015–0092). En samlad riktlinje för hållbarhet ska också tas fram och beslutas under 2022. Riktlinjen kommer att vara mer detaljerad än policy och strategi och innehålla kompletterande beskrivningar, regler och krav inom hållbarhet. När riktlinjen beslutas kan en rad styrande dokument upphöra att gälla. Beslut om vilka dokument som ersätts tas när riktlinjen beslutas. Det gäller bland annat:

- Handlingsplan för arbetet med barnkonventionen, (LS 0503–0549).
- Jämställdhetspolicy (LS 0501-0052)
- HBT-policy, (LS 1110–1297)
- Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning, (LS 2016–0469).
- Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk, (LS 1003–0199).
- Riktlinjer för miljöarbete (LS 2015-0092)
- Utfasningslistor för miljö- och hälsofarliga kemikalier (LS 2015-1281)
- Plan för hållbara patientmåltider (LS 2017-0128) (vägledande när miljöprogrammet upphör)
- Plan för läkemedel och miljö (LS 2017–0129) (vägledande när miljöprogrammet upphör)

1.4 Mål

Inom strategins tre områden finns utvalda prioriteringar för Region Stockholm att fokusera på de närmsta åren. Prioriteringarna är beskrivna som önskade lägen eller arbetssätt som Region Stockholm ska sträva emot. Prioriteringarna kommer att kompletteras med tydligare formuleringar i form av långsiktiga mål. Dessa mål kommer att beslutas av regionfullmäktige i november 2021 i beslut om budget för 2022.

Nedan ges några *exempel* på hur dessa långsiktiga mål skulle kunna formuleras. Notera att nedanstående endast är *exempel* på mål under två av tre rubriker för de prioriterade områdena och således inte de föreslagna målen, vilka kommer att arbetas fram under våren inför höstens beslut om budget 2022.

Remittenter får gärna i sitt remissvar inkludera förslag på långsiktiga mål för de tre prioriteringarna i strategin.

1.4.1 Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Exempel på mål

- 2030 har kollektivtrafikens konkurrenskraft stärkts och kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna i länet utgör 54 procent.

1.4.2 Hållbar konsumtion och produktion

Exempel på mål

- 2045 har Region Stockholm netto noll-utsläpp av växthusgaser.
- 2030 har verksamhets- och fastighetsenergi i Region Stockholms fastigheter minskat med XX procent jämfört med 2011.

1.5 Ekonomiska konsekvenser

En strategi medför oftast en förflyttning mot ett önskat läge i en viss typ av verksamhet varför en strategi ofta medför kostnader som ska tas höjd för i budgetarbetet. Strategin identifierar prioriteringar eller åtgärder som är viktiga för att stänga gapet mellan bör läge och nuläge. Kostnaderna kan uppkomma direkt och över tid. Kostnaderna beror på ambitionsnivå, tid som avsätts för att genomföra strategin, prioriteringar under införandet med mera. I vissa fall handlar det om att ändra resursfördelning och avsätta mer tid. I andra fall krävs investeringar eller ökade driftskostnader.

Utifrån ett övergripande ekonomiskt perspektiv kan en robust och pålitlig organisation med hållbar konsumtion och produktion leda till en dämpad kostnadsutveckling för Region Stockholm. Hållbara städer, landsbygd och skärgårdsområden kan främja tillväxten i länet och därmed på sikt bidra till att förbättra Region Stockholms ekonomiska förutsättningar.

Nedan görs en beskrivning på en övergripande nivå av **möjliga ekonomiska konsekvenser** av det förslag på hållbarhetsstrategi som skickas ut på remiss. Rubrikerna är samma som i remissversionen av hållbarhetsstrategin.

Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice

Framtagande och vidareutveckling av strategiska besluts- och planeringsunderlag kopplat till långsiktig utveckling i enlighet med strategins prioriteringar innebär kostnader för arbetstid. Utredningar och underlag kommer att resultera i åtgärdsförslag som i sin tur kostnadsberäknas för att möjliggöra val av ekonomiskt effektiva alternativ. Vad kostnaden slutligen blir är avhängigt vilken åtgärd som väljs.

Minskad miljö- och klimatpåverkan i Stockholms län

Framtagande och vidareutveckling av strategiska besluts- och planeringsunderlag kopplat till hållbart resande och ökad kollektivtrafikandel i enlighet med strategins prioriteringar innebär kostnader för arbetstid. Regelbundna resvaneundersökningar är exempel på viktiga underlag vilket skulle innebära en kostnad, dock ej omfattande sådan. Utredningar och underlag kommer att resultera i åtgärdsförslag som i sin tur kostnadsberäknas för att möjliggöra val av ekonomiskt effektiva alternativ. Vad kostnaden slutligen blir är avhängigt vilken åtgärd som väljs. Om kollektivtrafikandelen ökar möjliggörs ökade biljettintäkter för Region Stockholm.

Att Region Stockholm verkar för att länsplanen för regional transportinfrastruktur underlättar ett hållbart resande i Stockholms län medför ingen merkostnad. Hållbarhetsperspektivet skulle i enlighet med strategin inkluderas i det befintliga uppdraget.

Vad gäller att beakta miljöaspekter vid hälsofrämjande åtgärder utgör eventuella merkostnader kunskapshöjande åtgärder. Hälsofrämjande arbete kan stärka hälsan hos befolkningen så att behovet av hälso- och sjukvårdens insatser minskar.

Ökad trygghet

Region Stockholm kan bidra till ökad trygghet i länet genom att invånarna känner sig trygga när de är i kontakt med, vistas i samt tar sig till och från kollektivtrafiken och hälso- och sjukvården. Att inkludera trygghetsskapande åtgärder vid planering, utformning och utveckling av miljöer och tjänster kan medföra kostnader men behöver inte göra det. Kostnad samt ekonomisk nytta beror på vilka trygghetsskapande åtgärder som genomförs.

Kultur och kulturarv främjas

Genomförande av kunskapshöjande insatser om hur kultur, kulturarv och kulturmiljöer kan användas som en resurs i arbetet med hållbarhet, innebär merkostnader i form av arbetstid. Detsamma gäller för främjande och riktade insatser för att göra tillgången till, och deltagandet i, kulturlivet mer jämnt fördelat i länet. Kostnaden är beroende av ambitionsnivå.

Hållbar konsumtion och produktion

Investeringar

Strategins prioriteringar kan ge ekonomiska konsekvenser för Region Stockholms investeringar samt vid underhåll/förvaltning av fastigheter och anläggningar. Hållbarhetsperspektivet ska enligt Region Stockholms budget samt riktlinjer för investering genomsyra hela Region Stockholms arbete och verksamheter, och beaktas i beslutsfattande. Hållbarhetsarbetet ska genomföras i enlighet med gällande lagstiftning och Region Stockholms anvisningar och styrande dokument. Det innebär att prioriteringarna i hållbarhetsstrategin behöver beaktas i olika typer av investeringsprojekt. Det innebär att hänsyn behöver tas till bland annat klimatpåverkan, energi, biologisk mångfald, resursförbrukning, miljö- och hälsofarliga utsläpp, hälsofrämjande miljöer och universell utformning samt hållbara leveranskedjor. Vilka exakta prioriteringar och målsättningar de ska ha, beslutas genom investeringsprocessen för de enskilda investeringarna utifrån deras specifika förutsättningar. Processer och rutiner för att omhänderta dessa perspektiv finns till stor del inom Region Stockholms förvaltningar och bolag.

Hållbarhetskrav behöver ingå från tidigt skede i ny-, reinvesterings- samt underhållsplanering, för att rätt åtgärder ska beslutas i rätt skede. Krav som påverkar utformning av investeringar (exempelvis avseende klimat, universell utformning, läkande vårdmiljöer eller materialoptimering/resursåterbruk) kan initialt fördyra investeringen genom att rätt kompetenser behöver säkerställas och ges möjlighet att bidra tidigt i planeringen. Åtgärderna i sig behöver dock inte vara fördyrande i produktionsskedet och kan även leda till resursoptimering. Hållbarhetskrav i senare skeden, såsom material- och produktspecifika krav, kan i vissa fall vara kostnadsdrivande.

Det är inte möjligt att på detaljnivå kvantifiera eventuella merkostnader kopplat till hållbarhetsstrategins genomförande eftersom den inte innefattar ambitionsnivåer. Därtill har olika investeringar olika förutsättningar vilket påverkar vilka hållbarhetsaspekter och åtgärder som är relevanta. I respektive investering, och med de åtgärdsförslag som utreds inom dessa, finns förutsättningar för kalkyler och val som ger mest hållbarhetsnytta och är ekonomiskt effektivt inom investeringsbudgeten. Med god planering av projekten, och med erforderlig hållbarhetskompetens samt bra utredningsförslag i rätt skede, behöver strategins prioriteringar inte nödvändigtvis bli fördyrande. Eventuella merkostnader med anledning av strategin, liksom eventuella avsteg från strategins prioriteringar, bör

hanteras och beslutas inom ramen för gällande investerings- och projektstyrningsprocesser.

Det finns stort intresse från finansbranschen att investera i gröna projekt, och Region Stockholm har emitterat ett flertal gröna obligationer på sammanlagt 14 miljarder kronor. Genom dessa får Region Stockholm en tryggare och fördelaktig finansiering av projekt genom lägre räntor, samt en bredare bas av investerare. På 10 års sikt blir de minskade upplåningskostnaderna cirka två till tre hundra miljoner kronor. Kraven för grön finansiering skärps kontinuerligt, och Region Stockholm behöver upprätthålla ett välstrukturerat hållbarhetsarbete med tydliga ambitioner för att även fortsättningsvis vara intressant för finansärer.

Inköp

Genomförandet av prioriteringarna inom Hållbar konsumtion och produktion kommer att kräva åtgärder för att höja kunskap och kapacitet samt integrera effektivare processer och strukturer inom Region Stockholms inköpsarbete. Detta kan innebära kostnader för digitala stöd och verktyg samt en initial kostnad för arbetstid. Ett mer harmoniserat arbete inom bland annat riskbedömningar, kravställning och uppföljning leder emellertid på sikt till minskat dubbelarbete och därmed ökad resursoptimering.

Hållbarhetskrav kan innebära eventuella prisförändringar på produkts- och tjänstenivå, men det beror på marknadens utveckling. Det är därför viktigt att Region Stockholm arbetar strategiskt och proaktivt med marknadsdialog för att främja innovativa och kostnadseffektiva lösningar samt en långsiktigt effektiv konkurrenssättning och prisnivå. Eventuella prisförändringar kan även bli en konsekvens av att Region Stockholm främjar en sund konkurrens på likvärdiga villkor. Anbudsgivare som vinner upphandlingar med låga priser på grund av bristande social- och miljöhänsyn kommer motverkas genom ett ökat fokus på att i upphandling och avtalsförvaltning säkerställa att leverantörer lever upp till ställda krav. Ett helhets- och livscykelperspektiv är viktigt när inköpsbeslut fattas.

Delning av resurser och minskad resursförbrukning och svinn kan ge ekonomiska besparingar gällande inköp samt kostnader för avfallshantering. För att bidra till ökad cirkularitet och resurseffektivitet behövs ett utredningsarbete för att identifiera de mest effektfulla åtgärderna. Detta kommer initialt att innebära kostnader för arbetstid. Utredningsarbetet kommer att resultera i åtgärdsförslag som i sin tur kostnadsberäknas för att möjliggöra val av ekonomiskt effektiva alternativ. Vad eventuella kostnader slutligen blir är avhängigt vilka åtgärder som genomförs.

Universell och hälsofrämjande utformning

Ett systematiskt införande av universell utformning kan innebära merkostnader när produkter, tjänster, och miljöer tas fram eller gradvis görs universella. Det kan till exempel gälla att säkerställa att information, digitala lösningar, fastigheter och miljöer är tillgänglighetsanpassade. Att från början ta höjd för att inkludera så många som möjligt bidrar till en hållbar utveckling och ekonomisk nytta i och med att dyra efterkonstruktioner och specialanpassningar kan undvikas.

Individens rätt till skälig anpassning ska säkerställas vilket kan innebära kostnader. Dessa åtgärder behöver vid varje enskilt tillfälle ställas mot risken och kostnaden, såsom till exempel vite, för att diskriminera och exkludera. Prioritering och finansiering av åtgärder hanteras inom ramen för budget-, investerings- och inköpsprocess.

Kompetenshöjande åtgärder för medarbetare med ansvar för inköp eller framtagande av produkter, tjänster och miljöer kan vara nödvändig vilket kommer att innebära kostnader för arbetstid.

En organisation att lita på

Region Stockholms nämnder och bolag bidrar till en hållbar utveckling genom att ha ett hållbarhetsperspektiv i all verksamhet. Varje generation ska bära sina egna kostnader och skattemedlen ska förvaltas så att nuvarande verksamhet inte sker på framtida generationers bekostnad. Verksamheterna ska vara resilienta, arbeta för att minimera miljöpåverkan och säkerställa att servicen är anpassad så att den motsvarar olika människors behov och förutsättningar. Invånarna i Stockholms län ska kunna lita på att Region Stockholm bedriver sina uppdrag på ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt.

Långsiktigt hållbar ekonomi

Ett systematiskt hållbarhetsarbete leder till reducerad risk relaterat till området och optimerande av resurser för miljö, verksamhet och invånare, vilket bidrar till en långsiktigt hållbar ekonomi. Ett ökat fokus på preventiva insatser kan över tid minska Region Stockholms kostnader och därmed frigöra resurser som kan användas för andra ändamål. Minskad och optimerad användning av resurser reducerar även det kostnader. Ett starkt hållbarhetsarbete kan också minska Region Stockholms upplåningskostnader.

Ny kompetens behövs för att utveckla metoder i syfte att identifiera insatser för att optimera hållbarhetsarbetet. Detta kommer att kräva arbetstid och därmed högre administrativa kostnader. Inkludering av hållbarhetsperspektiv i styrande processer och i avtal kommer även det att innebära en kostnad för arbetstid.

Lika rättigheter och möjligheter

För att ta reda på om det förekommer diskriminering, omotiverade skillnader i bemötande och skillnader i invånarnas möjligheter att ta del av de tjänster som erbjuds, behöver kartläggningar, mätningar, analyser och kunskapshöjande insatser genomföras.

För det krävs arbetstid, men denna typ av satsning kan med fördel genomföras som ett led i det ordinarie utvecklingsarbetet. Material som stöd för utvecklingsarbetet finns ofta i befintlig statistik från den egna verksamheten eller annan offentlig verksamhet. Kompletterande mätningar kan behöva genomföras kring någon specifik diskrimineringsfråga. Material med vägledningar och information inom ämnet finns att hämta från till exempel patientnämnden, Sveriges kommuner och regioner, Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Länsstyrelsen, projekt genomförda i anslutning till Region Stockholms chefsutbildning om jämställdhet och jämlikhet. Kartläggningar och analyser kommer sedan att resultera i åtgärdsförslag som i sin tur kostnadsberäknas för att möjliggöra val av ekonomiskt effektiva alternativ.

Stärkt samverkan

En stärkt intern samverkan minskar risk för parallella processer, minskar arbetstid och är en förutsättning för att nå gemensamt uppsatta mål och ambitioner inom hållbarhet. Utvecklad och fördjupad samverkan med externa aktörer ger förutsättningar för att effektivt och gemensamt bidra till en hållbar utveckling.

Resilient verksamhet

Anpassning av verksamheterna för att säkerställa funktion om störningar till följd av ett förändrat klimat kan innebära merkostnader, varför det är av största vikt att de risk- och sårbarhetsanalyser som görs är relevanta utifrån klimatrisker, samt att åtgärdsförslag är noga analyserade och prioriterade. Analyser för klimatanpassning bör finnas att tillgå så att eventuella åtgärder arbetas in i Region Stockholms vanliga processer för förvaltnings- och driftsplanering, respektive inkluderas som en hållbarhetsparameter i investeringsprocessen.

Kostnader för arbetstid krävs för att kunna inkludera fler kompetensområden i beredskapsarbetet – analyser av sociala konsekvenser behöver göras. När väl en extraordinär händelse inträffar kommer en beredskapsplan som beaktat sociala risker att minska utsattheten för sårbara grupper, och minska risk för samhällsoro. Det kan eventuellt ge

PM
2021-05-06

RS 2020-0779

ökade kostnader för en utökad beredskap och bredare kommunikation men minskade kostnader för akuta åtgärder och utfall i liv och sjukdom.

Det finns stort intresse från finansbranschen att investera i gröna projekt, och Region Stockholm har emitterat ett flertal gröna obligationer. Genom dessa får Region Stockholm en tryggare och mer fördelaktig finansiering av projekt genom lägre räntor och en bredare bas av investerare. Krav från investerare på klimatanpassning av de infrastrukturprojekt som finansieras grönt är tydligt och Region Stockholm behöver kunna visa att det finns ett systematiskt arbete med klimatanpassning.